
Mercats financers

PID_00263770

Pablo Larraga López
Elisabet Ruiz Dotras
Lluís Sust

Pablo Larraga López

Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales. Analista financer i membre de la Junta Catalana de l'Institut Español de Analistas Financieros. Membre de l'European Financial Planning Association. Fundador de MEFF Renta Fija. Professor de finances i consultor financer.

Elisabet Ruiz Dotras

Doctora en Ciències Econòmiques i Empresariales. Professora agregada dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC. Ha realitzat estades de recerca a UCLA i a la City University of Hong Kong. És membre del grup de recerca DigiBiz.

Lluís Sust

Màster en Mercats financers. Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales. Director de Mercat de Capitals de Caixa Enginyers. Professor associat de la Universitat de Barcelona.

La revisió d'aquest recurs d'aprenentatge UOC ha estat coordinada per la professora: Elisabet Ruiz Dotras (2019)

Cinquena edició: febrer 2019

© Lluís Sust, Elisabet Ruiz Dotras, Pablo Larraga López

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2019

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

Des del començament de la dècada dels anys vuitanta, l'àmbit de les finances ha estat en canvi constant en la majoria d'economies desenvolupades, fins al punt que avui en dia encara ens trobem immersors en un context financer en variació permanent.

La majoria de mercats financers han deixat enrere l'autarquia i l'intervencionisme i s'han obert a un entorn complex en plena innovació i globalització. El naixement de nous actius, l'aparició de nous mercats organitzats i el desenvolupament d'altres d'existents ha estat la constant dels darrers temps.

Així, doncs, el paper capdavanter dels mercats financers fa que avui dia les finances siguin indispensables com a instrument de comprensió de tot allò que actualment succeeix en l'àmbit financer i econòmic, no tan sols a escala nacional sinó també internacional.

El contingut del material que aquí és presenta és orientat bàsicament a conèixer, comprendre i analitzar els actius financers i els diferents mercats en què operen. Té com a finalitat introduir l'estudiant en el sistema financer, els tipus d'interès i els principals mercats on cotitzen els actius més habituals.

En economia, un mercat financer és un espai en què es duen a terme els intercanvis d'actius o instruments financers i se n'acorden els preus. I, com és habitual, els mercats financers són afectats per la llei de l'oferta i la demanda i situen tots els venedors en el mateix lloc, i així fan més fàcil trobar possibles compradors.

En realitat no hi ha una classificació única per a catalogar els mercats financers, sinó que es poden diferenciar segons diversos criteris. Però en general, seguint l'estructura que se presenta aquí, podem dir que tenim els mercats de deute — que inclouen els mercats interbancaris, de divises, monetaris i alguns de renda fixa—, els mercats d'accions i els mercats de derivats.

Una altra classificació dels mercats, molt estesa i acceptada àmpliament, és diferenciar els mercats segons el termini de negociació dels seus actius financers. Seguint aquest criteri, parlariem de mercats monetaris i mercats de capitals.

S'entén per mercat monetari aquell en què es fa la compravenda dels actius a curt termini, inclosos el mercat de divises i el mercat d'or. L'oferta la constitueixen principalment bancs, emissors, estalviadors, empreses i capital exterior. D'altra banda, la demanda prové de les empreses, especuladors de la borsa, inversors i Estat.

Paral·lelament, s'entén per mercat de capitals aquell en què les operacions es fan mitjançant títols valor a mitjà i llarg terminis. La finalitat principal d'aquest tipus de mercat és actuar com a intermediari canalitzant recursos nous i l'estalvi dels inversors perquè després els emissors puguin dur a terme operacions de finançament i d'inversió en les seves companyies.

Si bé el contingut dels mercats monetaris i de capital, tant de renda fixa —privada i pública— com de renda variable, és important per a conèixer quines són les fonts de finançament i inversió, no hem de deixar de banda els mercats de derivats.

En els darrers anys, el procés d'innovació i globalització a què hem estat sotmesos ha tingut un gran impacte en el desenvolupament dels mercats de derivats. Els valors que es negocien en aquests mercats, tal com indica el nom, deriven de matèries primeres o bé de valors de renda fixa, de renda variable o d'índexs compostos per alguns d'aquests valors o matèries primeres. És un mercat prou rellevant en operacions tant de cobertura com d'inversió i especulació.

El material que s'exposa aquí parteix d'una descripció del sistema financer, els seus agents i institucions financeres, i continua amb un repàs dels canvis que ha experimentat, sense deixar de banda les innovacions i els criteris d'ètica financera. A continuació, s'estudia el tipus d'interès i les seves diferents unitats de mesura per a donar pas a l'anàlisi de la corba de tipus d'interès i la informació que aquesta ens aporta.

Així, doncs, els tres primers mòduls serveixen de preàmbul per a presentar en la resta de mòduls els principals mercats financers: interbancari, de deute públic, de renda fixa, de renda variable i de derivats.

Objectius

Mitjançant l'estudi d'aquesta assignatura podreu assolir els objectius següents:

- 1.** Introduir els conceptes bàsics i els elements que intervenen en els mercats financers.
- 2.** Proporcionar el coneixement dels mercats financers i la globalització d'aquests mercats com a fonts d'inversió i finançament, aplicant uns criteris ètics universals.
- 3.** Saber localitzar la informació relativa als diferents mercats d'instruments financers nacionals i internacionals, i poder analitzar-la.
- 4.** Conèixer l'organització del sistema financer estatal i europeu, organismes supervisors i agents participants.
- 5.** Conèixer les diferents unitats de mesura del tipus d'interès i la seva relació.
- 6.** Saber què és l'estructura temporal de tipus d'interès i la informació que ens aporta.
- 7.** Saber avaluar el risc de tipus d'interès.
- 8.** Conèixer el funcionament del mercat interbancari i les seves funcions.
- 9.** Conèixer les fonts de finançament de l'estat i els actius que s'intercanvien en aquest mercat.
- 10.** Conèixer les fonts de finançament de les empreses privades.
- 11.** Entendre els mercats de valors i conèixer els mètodes d'anàlisi i els emprats per a orientar la inversió en actius de renda variable d'aquests mercats: anàlisi fonamental i anàlisi tècnica.
- 12.** Conèixer les característiques bàsiques dels principals instruments derivats, especialment futurs i opcions.
- 13.** Dissenyar estratègies bàsiques de cobertura, inversió o especulació, i arbitratge amb instruments derivats.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Introducció al sistema financer

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició i objectius del sistema financer
2. Agents participants en un sistema financer
3. Actius financers
4. Mercats financers
5. Desenvolupament dels mercats financers

Mòdul didàctic 2

Els diferents tipus d'interès en l'economia

Elisabet Ruiz Dotras

1. Concepte de tipus d'interès
2. Mesura dels tipus d'interès: el valor actual
3. Tipus d'interès nominals i tipus d'interès efectius
4. Taxa interna de rendiment anual
5. Diferència entre tipus d'interès nominals i tipus d'interès reals
6. Diferència entre tipus d'interès i rendiments

Mòdul didàctic 3

Estructura temporal de tipus d'interès i risc de tipus d'interès

Elisabet Ruiz Dotras

1. Estructura temporal de tipus d'interès: definició
2. Formes de les corbes
3. Aplicacions de l'estructura temporal de tipus d'interès
4. Quins tipus d'interès configuren l'estructura temporal de tipus d'interès?
5. Risc del tipus d'interès

Mòdul didàctic 4

Mercat interbancari

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de mercat interbancari
2. Tipus d'interès del mercat interbancari i índex de referència
3. Funcions del mercat interbancari en el sistema financer
4. El sistema europeu de bancs centrals (SEBC)
5. Tipus d'interès negatius

Mòdul didàctic 5

Deute públic anotat

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de deute públic
2. Agents participants en el mercat de deute públic

3. Actius negociats en el mercat de deute públic anotat

Mòdul didàctic 6

Renda fixa privada o corporativa

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de renda fixa
2. Risc de la renda fixa
3. Mercat secundari de renda fixa privada
4. Actius negociats

Mòdul didàctic 7

Mercat de renda variable

Elisabet Ruiz Dotras

1. El mercat de renda variable
2. El comportament de la borsa
3. Valoració borsària

Mòdul didàctic 8

Mercats derivats

Pablo Larraga López i Elisabet Ruiz Dotras

1. Introducció als mercats derivats
2. La gestió del risc
3. Futurs financers
4. Opcions financeres
5. Derivats sobre renda variable: índexs i accions
6. Derivats sobre tipus d'interès
7. Derivats sobre bo nocional de deute públic. Futurs sobre bo nocional
8. *Commodities*

Bibliografia

Calvo Bernardino, Antonio (2010). *Manual de sistema financiero español*. Barcelona: Ariel.

Córdoba Bueno, Miguel (2003). *Análisis financiero: renta fija: fundamentos y operaciones*. Madrid: Thomson.

Diversos autores (2007). *Curso sobre derivados*. Barcelona: Ediciones Gestión 2000.

Diversos autores (2009). *Manual práctico de mercados financieros*. Madrid: Delta Ediciones.

Faus, Josep; Rahnema, Ahmad (2007). *Cómo interpretar la prensa económica y financiera: guía práctica para la lectura de las páginas de economía*. Bilbao: Ediciones Deusto.

Graham, Benjamin (2007). *El inversor inteligente*. Bilbao: Ediciones Deusto.

Jimeno Moreno, Juan Pablo (2004). *Los mercados financieros y sus matemáticas: una guía teórica y práctica para comprender las matemáticas de los mercados*. Barcelona: Editorial Ariel.

Larraga, Pablo (2008). *Mercado Monetario y mercado de renta fija*. Barcelona: Editorial Bresca.

Larraga, Pablo; Elvira, Oscar (2008). *Mercado de productos derivados*. Barcelona: Editorial Bresca.

Levinson, Marc (2008). *Guía de mercados financieros*. Barcelona: Ediciones Gestión 2000.

Manzano, Daniel; Valero, Francisco J. (2012). *Guía del Sistema Financiero Español* (6a. ed.). Madrid: Analistas Financieros Internacionales («Biblioteca de Economía y Finanzas»).

Murphy, John J. (2003). *Prácticas de análisis técnico de los mercados financieros*. Barcelona: Gestión 2000.

Murphy, John J. (2007). *Análisis técnico de los mercados financieros*. Barcelona: Gestión 2000.

Sampedro, José Luis (2010). *El mercado y la globalización*. Barcelona: Editorial Destino.

Sánchez Fernández de Valderrama, José L. (dir.) (2001). *Curso de bolsa y mercados financieros*. Barcelona: Ariel.

Scherk Serrat, Alejandro (2011). *Manual de análisis fundamental*. Madrid: Inversor Ediciones.

Valls Martinez, Maria del Carmen; Cruz Rambaud, Salvador (2012).

Operaciones financieras avanzadas. Madrid: Ediciones Pirámide.

